

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

8. De Peccati differentia, quod veniale, & mortale Theologi paßim
appellant.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

rimus alteri, quia eius personæ ob id, quod nobis illa displiceat, malum optamus. Inuidiæ crimen est, cum ex alienis bonis, quibus caremus ipsi, in ærore conficimur. Differt igitur inuidus à maleuolo, cum quod non vult quidem malum alteri, sed tristatur, quod bonis, quæ ipse non habet, ille potiarur: Maleuolus verò hoc ipso, quod odio habet alterum, vult malum illi: tum etiam quia inuidus idè tristatur de alienis bonis, quia ipse caret illis: ac verò maleuolus propterea malum vult alteri; quia eius persona sibi nõ placet. Porro ira ab odio & inuidia hoc differt, quod fit immoderata vindictæ cupiditas: quare ex ira malum alteri volumus, quia vlcisci de eo cupimus, quod nos iniuria, & dedecore affecerit, vel damno illato læserit. Præterea, scandali quoque peccatum voluntate completur, quo alteri iacturam boni spiritualis, & animi ruinam optamus. Nam et si monitores, suafores, auctores sive sumus, vt alter diuinã gratiam, & spiritualia bona ex parte, vel ex toto amittat, in speciale nihilominus peccatum scandali non incurrimus, nisi causam eo affectu, & animo præbeamus, vt ab eiusmodi bonis excidat; aliquando enim verbo, consilio, horatu, suafione, exemplo, factioe tuo alter peccat, sed tu id non fecisti, vt ille peccaret, sed in tuum emolumentum, & commodum intendens causa alieni peccati fuisti, in scandalum generaliter non specialiter acceptum incidisti, vt suo loco clarius explicabo.

Secundò queritur, Quo pacto hæc quæ diximus interiora peccata specie differant ab ijs, quæ in desiderio, vel delectatione circa eandem materiam subiectam versantur. Respondeo, ex ijs, quæ dixi, id facile deduci. Nam cum quis necem hominis concupiscit, affectus est iniustitiæ, est enim eiusdem speciei, cuius homicidium: neque huiusmodi desiderium est specialiter odium, si cur nec homicidium, nisi cum necem hominis optamus, eo quod nobis eius persona displiceat. Cũ item cogitando de interitu alicuius hominis delectamur, etiam talis delectatio depravata iniustitiæ voluntas est, quo modo & homicidium, est iniustitiæ crimen: nam per istiusmodi delectationem, nobis homicidium placet, ergo est eiusdem speciei, cuius homicidium: homicidium enim, & quodcumque aliud iniustitiæ crimen, aut est iniustitiæ peccatum factio, & opere, aut affectu, & voluntate. Nec delectatio, qua de alterius nece delectamur, erit specialiter odium, nisi ea ratione delectemur, qua eius personã habeamus inoffensam. Ita etiam, si alienæ famæ nocere velimus, affectus erit eiusdem speciei, cuius est detractio: quemadmodum et si cogitando de alienæ famæ detractioe delectemur, talis erit in specie voluptas, qualis & detractio. In vniuersum igitur, prauũ desiderium, & morosa delectatio sunt eiusdem speciei peccata, cuius sunt obiecta circa quæ versantur, & quibus terminantur.

Tertiò queritur, An peccata specie distinguantur per excessum, vel defectum circa eãdem virtutem? Respondet S. Thomas specie distingui: veluti prodigi, vel auari peccatum, meticolosi hominis fuga, & audacis temeritas. Excessum autè, & defectum accipit sanctus Doctõr ex respectu, & ordine ad obiectum virtutis, eo quod contra

rectam ratione, ex materia virtuti subiecta plus æquo quispiam sumat, aut minus quàm debeat: vt ex cibo, vel potu, honoribus, præmijs, diuitijs, pecunijs, oneribus, commodis, & lucris. Et hoc modo distinguit etiam idem S. Thomas alio in loco infidelitatis species, vt in primo præcepto decalogi docebo.

Quartò queritur, An peccata inter sese specie differant per circumstantias specie diuersas? Respondet S. Thomas specie distingui, quodcumque circumstantia specialem habet cum ratione repugnantiam. Explicemus hæc singula suis exemplis. In materia luxuriæ sunt peccata specie diuersa ob circumstantias specie differentes, quæ specialiter recte rationi aduersantur. Nam luxuriæ peccatum est, cum quis rem habet cum femina sibi non nupta, quæ si fuerit vxor aliena, adulterium erit: Si virgo inuitè corrupta, stuprum: si puella per vim parentibus erepta, raptus: Si Deo dicata, sacrilegium: si aliqua sanguinis cognatione coniuncta, incestus: si omni vinculo soluta, fornicatio. Atque ita de cæteris peccatorum formis in alia quacunque materia iudicandum. In quibus peccatis si specialis recte rationis repugnantia sit, specialis quoque peccati differentia erit.

Cap. VIII.

De peccati differentia, quod, veniale, & mortale Theologi passim appellant.

PRIMO queritur, An peccata venialis, & lethalis distinctio, solè Theologorum Scholasticorum doctrina deducta, & accepta sit? Respondeo, Veniale aliquando dici ex causa, quando facilius veniam consequitur, quia ex certa causa committitur, cuiusmodi est delictum, quod ex infirmitate naturæ, aut per obliuionem, imprudentiam, & ignorantiam fit: Aliquando ex euentu, quod veniam adeptũ sit, vt omne lethale, quod est diuinitus dimissum. Et hoc modo accipit Ambrosius, cum ait lib. de Para. cap. 14. Omne peccatum per penitentiam fieri veniale. At vè d in præsentia veniale non sumitur his modis, sed vt est peccatum, quod à Deo venia data, remittitur ob materiæ leuitatem, vel ob imperfectum opus, quod ex plena animi deliberatione effectum non est. Veniale dicitur quasi venia dignum, quod sit exiguum, & leue erratum, parua noxa; aut potius, quod venia dimitti solet semper in iustis.

Quidam nostræ tempestatis hæretici non dubitarunt asserere, hanc peccati diuisionem, in veniale scilicet, & lethale ex Patrum veterum doctrina non colligi, verum esse tantum Theologorum Scholasticorum inuentum. At enim illi certe magnopere hallucinantur: Namque spud Augustinum non rarò peccata legimus modica, minuta, quotidiana, parua, atque minima. lib. de ciuitate Dei 21. c. 27. ait B. Augustinus: Si enim minima peccata, sine quibus non est etiam vita iustorum. Et paulò ante dixerat: Peccata sine quibus nec vos estis, & propter hæc docet Dominus, dicere semper iustos: Dimitte nobis debita nostra. Idem sermone de sanctis 41. capitalia peccata enumerat plurima, deinde minuta multa, quæ ait igne purgatorio mundari; sine quibus, inquit, nullus

S. Tho. 2.
q. 72. ar. 9.

Matth. 6.

sanctorum

S. Tho. 1. 2.
q. 72. ar. 7.

sanctorum esse potuit, aut esse poterit. In lib. de bono con-
tinga. c. 6. conuulgis concubitus generandi gratia non habet
culpam; concupiscentia suiandae causa, venialem culpam ha-
bet; adulterium verè lethale, & ca. 9. ait. Qui bonis, quae
propter aliud necessaria sunt, non ad hoc, propter quod infi-
rmita sunt; vitur peccat alias venialiter, alias damnablem.
Ab eodem item Augustino, & alijs Patribus anti-
quus peccata distingui videmus, partim quidem
in leuia, partim in graua: neq; fingi potest, per
leuia, Patres intelligere lethalia crimina alijs le-
uiora; quia leuia appellant ea, propter quae quo-
tidie dicimus: Dimitte nobis debita nostra, & de
quibus dixit Ioannes: Si dixerimus, quia peccatum non
habemus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Er-
gò de venialibus peccatis ista sunt dicta. Grego-
rius etiam lib. 4. dialogorum cap. 39. aperte docet esse
quædam peccata, quæ post hanc vitam condonan-
tur; at post obitum hominis, culpa veniales duntaxat,
nò lethales dimituntur, & abolentur. Pre-
terea, aperte colligitur hæc peccatorum distinc-
tio ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 11. & Conci. Mile-
ui. can. 6. 7. & 8.

Secundò quæritur, An ex sacris literis colligi
possit omne peccatum esse lethale? Hæretici con-
tendunt ex sacris literis deduci, peccatum omne
lethale esse, nullum veniale: inde arguētes, quia
Paulus ait: Stipendia peccati mors; & apud Ezechie-
lem Dominus; Anima, inquit, quæ peccauerit ipsa mo-
rietur; Iacobus item Apostolus; Peccatum cum con-
summatum fuerit, generat mortem; & Ioannes: Qui facit
peccatum, ex diabolo est; rursus: Qui natus est ex Deo
peccatum non facit: præterea; Os, quod mentitur, occidit
animam; & perdes omnes, qui loquuntur mendacium; &
qui offendit in vno factus est omnium reus; & Maledictus
qui non permanserit in sermonibus legis huius, & eos opere
non perseuerit, & ad Rom. 2. Quicunq; sine lege peccauerit,
sine lege peribunt. Et tamen si leue, & veniale a-
liquod peccatum esset, id esset mendacium, præ-
sertim iocofum, & Basil. in regulis breuio. q. 4.
quis est, qui peccatum vllum cuiuscunque modi illud sit, leue
videat appellare, cum asseruerit Apostolus, qui per transgressi-
onem Deum in bonas; & q. 2. 195. ait. Differentiam
maiorum, & minorum peccatorum nusquam in
nouo Testamento reperiri, siquidem vna est Do-
mini sententia, Qui facit peccatum, seruus est pec-
cati. Sed certè negari nò potest, ex scripturis col-
ligi, aliqua esse leuia, & venialia peccata. Etenim
Ioannes ait: Si dixerimus, quoniam peccatum non habemus,
ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est: At Apo-
stoli, & iusti homines lethali peccato carent. Iac-
obus quoque; In multis, inquit, offendimus omnes; &
Salomon: In multiloquio non deerit peccatum: Que qui-
dem scripturæ testimoniõnia de lethali crimine in-
telligi nequeunt; verè autem de minoribus, &
leuiorib' peccatis, in quæ sæpenuerò labimur.
Paulus etiam Episcopum instituens, eum docet ta-
le esse oportere, qui sit sine crimine: at licet quis
liber ab omni crimine sit, graui scilicet, & letha-
li, non tamen à modicis, & leuibus peccatis. Vnde
Gregorius, in hac vita, inquit, multi sine crimine sed
nulli sine peccato est. Obiecta verò ex scripturis in-
contrarium, in peccato duntaxat graui, & lethi-
fero locum habent; non autem in omni genera-
tum culpa, atque delicto: & eodem modo loquutus
est Basilus, quo scriptura.

Tercio quæritur, An veniale peccatum sit con-

tra legem Dei? Nostri temporis Hæretici Theo-
logos Scholasticos calūniantur, eo quod doceant
veniale peccatum non esse contra, sed præter legem
Dei: quod, inquit, est absurdum, quia peccatum,
quatenus tale est, definitur ab Augustino,
dictum, vel factum, vel concupitum contra legem
Dei æternam; sed venialis culpa est peccatum, ergò
est contra legem Dei. Deinde, quia omne peccatum
est contra rectam rationem: Sed quicquid est
contra rectam rationem, est contra legem Dei. Ad
extremum, præcepto decalogi: Non furtum facies;
non solum graue, & magnum furtum, sed etiam
paruum, & leue damnatur: & mendacium
officium etiam per exiguum, ac leuiculum, hoc
ipso, quod est mendacium, lege est interdictum.

Quim longè ante Lutherana hæresim, Durandus
quoq; inter Theologos tradidit, venialem no-
xam non solum esse præter, sed etiã contra legem
Dei. Equidem negare nò possumus veteres Theo-
logos, Altfio, in sum. lib. 2. tract. 28. Alex. p. 2. q. 108. m.
6. Alb. p. 2. tract. 18. q. 115. S. Tho. 1. 2. q. 88. a. 1. ad 1. & 2. d.
42. a. 4. ad 4. Bonau. 2. d. 42. a. 2. q. 2. Aegid. 2. d. 42. q. 1.
a. 3. ad 1. Richard. 2. d. 42. a. 2. q. 2. & alios docuisse
veniale delictum non esse contra, sed præter legem
Dei. Sed nihilominus Hæretici, more suo, perpe-
ram eos criminantur. Nam Christus Dominus factis
perspicue dixit cuidam adolescenti: Si vis ad vitam
ingredi serua mandata; & tamen si quis absq; vlla
gramore, & lethali culpa decedat, in gratia, &
charitate Dei huius vitæ curriculum absoluit; nemo
autem Dei gratiã nanciscitur, nisi omnia Dei
mandata seruet, ac impleat; potest igitur quispiã
Dei gratiã, & charitatẽ habere, quamuis veniali
peccato teneatur. Ergo qui peccato veniali tenetur,
si fuerit gratia Dei, & charitate præditus,
vniuersa Dei mandata exequitur, & complet; Ex
quo fit, vt culpa venialis aliqua ratione contra legem
Dei non sit: siquidem iustus omnem Dei legem
seruat, & tamen non continuò omni veniali
peccato caret.

Dicendum igitur est, vt docuerunt Dur. 2. d. 42.
q. 6. Cai. 1. 2. q. 72. a. 5. Vega super Concil. Trident. de insti-
ficat. lib. 14. c. 13. & Mai. 2. d. 42. q. 8. §. circa hanc. Veniale
peccatum esse quidem contra legem Dei, quia re-
uera lex Dei cum sit iusta, & recta ratio prohibet
& graua, & leuia peccata: id quod argumẽta ad-
uersariorum comprobant: at verò veniale non
est contra speciale Dei legẽ de eius amicitia com-
paranda, & conseruanda: nec est contra speciale
præceptũ de diuina eiussẽ amicitia nunquã vio-
landa, ac dissoluenda: est enim vnicũ, & maximũ
Dei mandatum, vt nihil faciamus, quod eius ami-
citiã, & charitatem dirimat tanquam cum ea pug-
nans. Et ideo Paulus ait Rom. 13. Plenitudo legis est
dilectio. & rursus: Qui diligit proximum, legem impleuit. 1.
Io. 2. Si quis dixerit, quia diligo Deũ, & mandata eius non
seruat, mendax est: ergo mutuo se cõsequuntur dilige-
re Deũ, & madata eius seruare. Veniale ergo pec-
catũ diuinæ amicitie, & charitati nò aduersatur,
quemadmodũ graue, & mortiferũ. Et in hunc sen-
sum veteres Theologi tradidẽ, veniale non esse
contra legẽ Dei, quia eius amicitia, & charitatẽ,
neq; euertit, neq; dissoluit: esse tamẽ præter legẽ
Dei, quia seruata, & retẽta Dei gratia, & Dei ami-
citiã interdũ illud admittim', & hoc ipso impedi-
mur ac retardamur à seruẽtib' charitatis officijs.

Aug. li. 22.
contr. Fa-
sum c. 27.

Exod. 20.

Dura. 2. d.
42. q. 6.

Matth. 19.

Conc. Tri-
den. sess. 6.
cap. 11.

Ex his perpicitur, impudenter, ac temere Hæreticos reprehendere Concilij Tridentini decretū, quo dicitur, posse iustos feruare mandata Dei, & tamē aliquando cadere in peccata venialia. Hinc cōstat, immeritō ab eisdē reprehēdi Theol. Altiſi. in sum. li. 2. traſt. 2. 7. c. 2. q. 3. Alex. p. 2. q. 18. m. 6. Bon. 2. d. 4. 2. a. 2. q. 1. cū tradunt veniale peccatū nō esse lege prohibitū, sed cohibitū. Nā piē eos interpretari oportet, vt ex eorū ſcripturis manifestē liquet. Legē enim Dei prohibentē, accipiūt eā, cui⁹ violatio hominē gratia nūdarū auertit, & alienat à Deo.

Quartò quæritur, An veniale delictum sit verè, propriè, & simpliciter peccatum, S. Thomas 1. 2. q. 88. art. 1. docet, diuisionem peccati in veniale, & lethale, esse analogi in ea, quæ in vna ratione peccati æqualiter communi non conueniunt; & proindē lethale esse propriè, & simpliciter peccatum, veniale non item, quod idem ante S. Thomam Altiſiodorensis, & Albertus locis citatis tradiderant, & post S. Thomam Aegid. 2. d. 4. 2. q. 1. a. 3. ad 1. Caiē. 1. 2. q. 88. a. 1. Sed Durādus in 2. d. 4. 2. q. 16. diuisionem peccati in lethale, & veniale, docet esse generis in species, & propterea tū veniale, tum lethale esse propriè, & simpliciter peccatū, quia vtrūq; est Dei lege interdictū; quamuis vnū sit altero grauius. Profectō negari nō potest, quin ſcripturæ veniale dicant absolute, & simpliciter absque vlla adiectione peccatum, vt compertum est ex testimonijs in ſecunda quæſtione productis. Ioannis quoq; 20. ait Christus Apostolis: *Accipite Spiritum ſanctum; quorum remisit peccata, remittuntur eis;* & reliq. at ſi ſolum leuioribus peccatis teneretur quis, poſſet nihilominus poſt ſacram delictorum confeſſionē verè absolui. Verè igitur, & propriè peccata ſunt veniales culpe. Nec tamen propterea Altiſiodorensis, Albertus, & S. Thomas reprehensionem merentur oppoſitum indicātes: quia licet veniale absolute, & simpliciter sit peccatū, ratio tamen peccati maior est lethali culpa: & aliquando analogia esse dicantur ea, quæ licet simpliciter in vna aliqua ratione conueniant, inæqualiter tamen ſibi communem eiufmodi rationem participant.

Quintò quæritur, An in culpa veniali, sit offensa apud Deum, S. Bonau. 2. d. 4. 2. art. 2. q. 2. ad 1. negat peccato veniali Deum offendi: *Quia non offensaitur, inquit, niſi quando committitur; sed veniale non est contemptus Dei.* Vega ſuper Concil. Trident. lib. 1. 4. cap. 13. ſcriptum reliquit, hoc quamuis à magno alioqui viro, esse incautē dictum; quia veniale peccatum verè displicet Deo, & proindē iplſum offendit. Et certē Iacobus apertē dixit: *In multis offendimus omnes: quod de venialibus culpis dictum est.* Scot. 4. d. 21. q. 1. Veniale peccatum dicit esse Dei offensa. S. Thom. peccatum veniale ait displicere Deo, sed non displicere personam peccantem, quia gratiam Dei retinet. Capreolus docet Deum offendi peccato veniali, sed non offendi in peccantem, quia Deus punit, & odio habet iplſum peccatum veniale, at non peccantem. Hæc omnia piē interpretari conuenit: quoniam peccato dicitur Deus offendi, eo quod iplſi displicet: & quia displicet, id punit, & damnat: ſicut etiam dicitur peccatis irasci, quia ea vlciscitur, & vindicat. Quia igitur Deus veniale dictum meritis pœnis pœctit, & quia iplſi id peccati displicet,

eo offenditur; & quoniam illud etiam vindicat, ei irasci quoque dicitur. Eodem modo Deus odio habet peccatū veniale, quoniam vult debita pœna mulctare, & vlcisci, ita etiam in peccatē, ob delictum veniale, pœna temporali animaduertit, & ideo ei quoque dici potest iratus, & offensus, non vt homo est, aut Dei amicus; sed quia venialem culpam admittit. Piō itaque interpretari Bonauenturam rationi cōgruit; quo modo etiam eundem, & veteres Scholaſticos benignè interpretamur, cū docent, veniale peccatum non esse contra legem Dei, aut Dei lege non prohiberi.

Sextò quæritur, An veniale peccatum sit contra amicitiam Dei? Ratio dubitandi inde exiſtit, quod culpa venialis Deum offendit, iplſique displicet. Item veniale peccatum Deus vetat, reprobatur, punit, ac vindicat tanquam malum; ergo est contra amicitiam Dei. Huic quæſtioni respondeo, Veniale peccatum nō esse contra amicitiam Dei, hoc est, amicitiam hominis cum Deo non dirimere, neque diſſoluere: nam gratiam, & charitatem non tollit: non tamen negari potest, quin venialis culpa displiceat Deo. Item venialis culpa cum sit verè, & propriè peccatum, & malum in moribus, Deus verè illud improbat, ac prohibet, iuſtis quoque, & debitis ſubiicit pœnis.

Septimò quæritur, An etiam in veniali peccato sit auerſio à Deo, & conuerſio ad creaturam? S. Bonauentura eumque fecutus Argentina diſtinguunt; ita vt dicant, veniale peccatum non alienare, & auertere hominem à Deo, hoc est, non adimere gratiam, charitatem, & neceſſaria ſalutis æterne ſubſidia; esse tamen actum quendam, qui verè displicet Deo, qui que in Deum referri non potest; & proindē actus est alienus, & auerſus à Deo, quamuis hominem non abſtrahat, & auellat à Dei conjunctione, ſocietate, & amicitia. Item venialis culpa non conuertit hominem ita ad bonum creatum, vt in eo vltimum finem, qui peccat, conſtituat: is enim, qui veniale peccatum facit, eo est animo, & affectu, vt gratiam Dei, & charitatem rebus cæteris anteponat: nihilominus tamen ipſe venialis peccati actus, est quædam conuerſio ad creatum bonum inuicidum, vel vile, non honeſtum.

Octauò quæritur, An veniale peccatum sit macula quædam mentis. S. Thom. 1. 2. q. 86. ar. 1. & 2. & q. 109. art. 7. videtur tanquam proprium effectū peccati mortiferi, maculam conſtituiſſe: quia macula, inquit, nihil aliud est, niſi priuatio gratiæ, quæ est animi nitor, & cultus. Alexand. p. 4. q. 15. m. 3. ar. 3. §. 4. ait: *Veniale peccatum esse natura ſua maculam, & tenebram.* Bonauent. 2. d. 4. 2. a. 2. q. 1. & Argent. 2. d. 4. 2. q. 1. ar. 2. conclud. 1. ad 2. diſtinguunt maculam. Aut enim inquit, est priuatio gratiæ, quæ est mentis munditia, & decor; & tunc venialis culpa macula non est, nec inducit maculam in animum: aut macula dicitur actus carens bonitate, & honeſtate, quam actio hominis voluntaria debet habere: & tunc venialis culpa hoc ipſo, quod malum in moribus est, & Deo displicet, macula et nectur.

Dicendum igitur breuiter putē, lethale peccatum maculam mētī importare, & afferre, quæ est priuatio gratiæ quam excludit ab anima, ſut ſaltem excluderet, ſi cāreperiret, quæ gratia hominem mundat, & ornat interius: & hoc modo

veniale

Iacob. 3.

Bonau. 2.
4. 2. q. 1.
Arg. 2.
4. 2. q. 1.
concl. 1.

veniale delictum macula non est: at verò actus omnis per se malus, per se quoque macula est, quia est actio quæ iam recto, ac debito fine, & rationis ordine, & convenientia carens, & hoc ipso mentem polluit, ac maculat; mens enim operis mali deformitate inquinatur: actu tamen, non habitu, hoc est, maculatur actu malo, non privatione gratiæ modum habitus habente ex peccato relicta.

Nonò quæritur, An qui peccati venialis reus est, sit, aut dici queat peccator? *Respondeo* in sacris literis peccatores dici eos, qui lethali aliquo peccato tenentur: hi enim passim vocantur iniqui, immundi, iniusti, transgressores, prævaricatores; de quibus Paulus scribens Corinthiis: *Nescitis*, inquit, quia iniqui regnum Dei non possidebunt? David etiam: *Odisti omnes, qui operantur mendacium*; Sapiens ite m: *Odio sunt impius, & impietas eius*. At verò qui peccatis venialibus obstricti solummodò sunt, peccatores minime dicuntur: nam Apostolus Christus Dominus dixit: *Vos mundi estis*; cum tamen nõ omni culpa veniali careant. Item qui gratiam adoptionis habent, filij Dei in scripturis vocantur, & tamen qui sunt Deo grati, & amici, peccatores neque sunt, neque nominantur.

Cap. IX.

Alia quedam questiones de peccati venialis, & lethalis differentia diluuntur.

PRIMO quæritur, An veniale peccatum à lethali differat in eo, quod lethale veretur in ijs, quæ sunt circa finem? Veniale verò in ijs, quæ referuntur ad finem. *S. Thomas* 1.2. q. 88. art. 1. docet veniale peccatum committi contra ea, quæ diriguntur ad finem, lethale verò contra finem. At *Scot* 2. dist. 21. q. 1. hanc differentiam refutat, ac rejicit, asserens primum, contra virtutes Theologicas, quæ proximè circa vltimum finem versantur, venialia peccata aliquando committi; existunt enim quidam subiti infidelitatis motus, odij, & desperationis, qui nec plenè, & perfectè liberi sunt, nec omni rationis deliberatione carèt. Deinde, quia furtum, adulterium, homicidium, detractio, sunt peccata lethalia, & tamen contra bonum hominis perpetrantur: ergò non omne peccatum graue admittitur in his, quæ circa vltimum finem tanquam materiam subiectam versantur. *Attamen* *S. Thomæ* doctrinam mitius conuenit interpretari: proculdubio enim illud indicare voluit, peccatum veniale non separare, & abstrahere hominem à Deo qui est vltimus finis, eo quod peccato veniali gratia, & charitas Dei non amittitur: auertere tamen ab his, quæ in Deum ut in finem referuntur: quoniam peccatum veniale nos auocat, & abducit ab opere, & officio charitatis, quo ad Deum progredimur; non autem à gratia, amicitia, & consortio Dei. Lethale verò nos à Dei gratia, & charitate disungit; & proinde nos separat, & dinellit à Deo, qui est summum bonum, & vltimus finis noster: Nam id, quod nos auertere ab aliquo, quod est necessarium ad finem vltimum consequendum, nos quoque auertere, & abstrahit à fine. Non igitur eo spectauit fan-

ctus Doctor, ut doceret veniale peccatum aduersus eas virtutes committi, quæ bonum hominis tanquam obiectum, & materiam habet; & lethale contra eas virtutes, quæ circa Deum proximè versantur: hunc enim sensum merito oppugnavit *Scotus*: Sed illud tamen *S. Thomas* innuit, veniale peccatum impedire, & auertere hominem ab actu charitatis, quem posset à liquo præstare, & quo promoueretur ad finem; lethale verò plene hominem deijcere à gratia, & charitate Dei; & proinde se iungere, & alienare à Deo, qui est hominis vltimus finis.

Secundò quæritur, An veniale à lethali in eo distet, quòd hoc sit contra præceptum Dei, illud verò contra consilium? *Scot* 2. dist. 21. question. 1. & *Gabr.* 2. dist. 22. question. 1. artic. 3. dub. 1. docent hoc esse discrimen inter hæc duo peccata. Sed hanc differentiam alij penitus rejiciunt, primum, quia venialis culpa est verè, & propriè peccatum; at nemo peccat, si Dei consilia prætermittat, modò non illa despiciat, atque contemnat: quod luce clarius est: nam lex & præceptum Dei prohibet mentiri, nugari, otio indulgere, inutilia cogitare, tempus vanè terere, aut loqui res vanas, & inutilis; cum tamè sæpè in his leuiter peccetur. **Postremò**, veniale hominem subijcit pœnis debitis, at qui consilia tantum omittit, nullis ob id pœnis addicitur. Ita contra *Scotum*, & *Gabrielem Vega* super *Concil. Trid.* lib. 14. c. 12.

Enimverò, ut nos *Sanct. Thomam*, *Alexandrum*, & *Bonauenturam* benignè hac in parte explicuimus, ita etiam mitius *Scotum* explicare possumus. Nam præceptum pro eo acceptisse videtur, cuius obseruatio est necessaria ad salutem æternam consequendam: & quicquid hoc modo necessarium non est, Consilium *Scotus* appellauit: Non autem quod ille putauerit in omittere consilio delinqui: Verum quod lethale dixerit situm esse in eo, quod quippiam efficiamus contra ea, quæ sunt ad vitam æternam necessaria; venialis autem culpa fit in his solum, quæ nos à gloria cœlesti consequenda impediunt, & remorantur. Is enim, qui contra præceptum facit, sese auertere ab eo, quod est necessarium ad salutem æternam consequendam: is vero, qui leuiora peccata, scilicet venialia committit, non deficit ab aliquo, quod sit necessarium ad Dei gratiam, charitatem, & amicitiam conseruandam.

Tertiò quæritur, An veniale peccatum à lethali distinguatur in eo, quòd hoc per se pœnam æternam, illud verò vi, & natura quidem sua pœnam quoque perpetuam mereatur, sed Dei misericordia, temporaria tantum pœna mulctetur? *Gerfon* par. 3. tract. de vita spiritali, anime. lect. 1. coroll. 1. in ea fuit sententia, ut dixerit, omne veniale peccatum dignum esse pœna æterna; ex sola tamen Dei misericordia, à lethali distingui in eo, quod hominem temporaria pœna subijciat, cum aliqui pœnis æternis esset obnoxium, *Gerfonem* sequi videtur *Almain*, tract. 3. moral. cap. 20. Suam sententiam probat *Gerfon* multiplici ratione. Primum, quia veniales culpas Deus gratuito cõdonat, ergò potest eas perpetuis pœnis damnare. Deinde, veniale magis est voluntarium, quam originis peccatum, ergò & grauius hoc perpetua